

attn : คุณยุทธชัย วีระวงศ์ โทรสาร 512 522.45.32
from : ดร.กาญจนา แก้วเทพ นิเทศฯ จุฬา 218.21.53
date : ๓๐ ธ.ค. ๒๕๓๗ pages: 8

1

จะอธิบายความผิดพลาดของ"เปาปุ้นจิ้น"ได้อย่างไร

กาญจนา แก้วเทพ

สามแนวทางในการอธิบายความเผลอ

ผู้เขียนมีความจำเป็นต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่อง"เปาปุ้นจิ้น"ที่กำลังฉายทางโทรทัศน์ไทยอยู่ขณะนี้ เนื่องจากผู้เขียนมีอาชีพรองเป็นนักวิเคราะห์โทรทัศน์ช่วงหลังข่าวอยู่ที่เมื่อหนึ่งวันเรื่อง"เปาปุ้นจิ้น"ผ่านเข้ามาในเส้นทางโคจรของละครโทรทัศน์ ผู้เขียนก็เลยพลอยได้ดูตามไปด้วย

แต่เมื่อเริ่มดูไปก็ชักเริ่มสงสัยในความผิดพลาดของหนังเรื่องนี้มากขึ้นเป็นลำดับ เริ่มตั้งแต่อาการที่หน้าหนังสือพิมพ์หลายฉบับเริ่มพูดถึง ต่อมาก็เป็นรายการขอฟังเพลงตามสถานีวิทยุต่างๆซึ่งทุกวันนี้จะต้องมีการขอเพลงประกอบตอนท้ายของภาพยนตร์เรื่องนี้ติดอันดับอยู่ด้วย

ต่อมาเมื่อผู้เขียนลองทดสอบความนิยมของหนังชุดนี้ด้วยการลองสุ่มถามคนรู้จักว่า ได้ดูหนังเรื่องนี้หรือเปล่า ปรากฏว่า ยังไม่พบใครเลยที่ตอบว่า "ไม่ได้ดู" และหากจะหาเรื่องพูดคุยกับคนที่ทำงาน ตั้งแต่ระดับนักการภารโรง เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ไปจนถึงระดับท่านคณบดี ก็ขอให้คุยเรื่อง"เปาปุ้นจิ้น"เถอะ รับรองว่าไม่ผิดหวัง

ความเผลอของเรื่องเปาปุ้นจิ้นที่เล่ามานี้ ไม่ใช่เรื่องเล่นๆ แต่เป็นเรื่องจริงเรื่องจริงทีเดียว ดังที่คุณยอดธง ทับทิวไม้เขียนถึงว่า รายได้จากการโฆษณาในช่วงฉายหนังเรื่องนี้ สูงถึงนาทีละ 1,200,000บาท ในหนึ่งตอนที่ฉาย โฆษณาได้ประมาณ 10 นาที คุณแล้วได้ค่าโฆษณาวินละ 10 ล้านบาท อาทิตย์ละ 5 วัน ก็เหยียบเข้าไปถึง 50 ล้านบาท ใช้เล่นไหมล่ะ

ในวงการนิเทศศาสตร์ เมื่อจะอธิบายว่า ผลงานศิลปะหรือความบันเทิงไม่ว่าจะเป็นนวนิยาย ภาพยนตร์ หรือละครทีวีเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ได้รับการต้อนรับจากมิตรรักนักเพลงอย่างอบอุ่น(จนถึงระดับเร้าร้อน)มักมีคำอธิบายอยู่ 3 แนวทาง

แนวทางแรกจะพุ่งความสนใจไปที่ตัวผลงานนั่นเอง ตัวอย่างเช่น ความเชื่อที่ว่าถ้าภาพยนตร์เรื่อง"สุกรรม"หรือ"ดาวพระศุกร์"มาสร้างเป็นละครโทรทัศน์เมื่อใด เมื่อไหร่ก็เมื่อนั้นแหละ ต้องได้รับความนิยมทุกครั้งไป(สิน่า)

แนวทางที่สองเบนเข็มไปที่กลุ่มคนดู โดยระบุถึงรสนิยมที่ค่อนข้างอยู่ตัวของคนดู เช่นคุณยอดธง ทับทิวไม้ได้เขียนถึงรสนิยมคนดูละครทีวีไทยว่า นิยมเรื่องแบบรักๆสลับกับใครๆ ถ้าเป็นแนวเรื่องแบบนี้เมื่อไหร่ เป็นเข้าตาคนดูละครทีวีไทยแบบไม่ต้องถ่ายรูปที่เส้นชัยกันเลย

สำหรับแนวทางที่สาม ซึ่งเป็นแนวทางที่ผู้เขียนเองยึดถืออยู่ อาจจะกล่อมแก้มเรียกว่าเป็น"ทฤษฎีต้องตบมือทั้งสองข้างจึงจะดัง"โดยถือว่าการดูหนังดูละครนั้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครหรือหนังฝ่ายหนึ่ง กับรสนิยมของคนดูอีกฝ่ายหนึ่ง และนอกจากจะมีมือสองข้างแล้ว ยังต้องมีกรรมวิธีในการตบให้

ถูกผาถูกตัว ถูกกาละ และถูกเทศะอีกด้วย ดังนั้น หนังสือเด่นทำเงินในฮอลลีวูดก็อาจจะมาตกม้าตายในเมืองไทยถ้าเข้าฉายตอนที่หุ้นกำลังตกอยู่ก็เป็นได้

อาศัยทฤษฎีการตบมือสองข้างเป็นแนวทาง

โดยอาศัยทฤษฎีเรื่องการตบมือสองข้างจึงจะดังนี้ ผู้เขียนขอเปิดศาล"เฮคลาส"เพื่อหาหลักฐานมาประกอบคำให้การว่า ภาพยนตร์จีนเรื่อง"เปาบุ้นจิ้น"ที่มาฉายในทรทัศน์ไทยเมื่อช่วงปลายปี๒๕๓๗นี้มีความโด่งดังและประทับใจคนไทยเพราะเหตุปัจจัยอะไรบ้าง

สำหรับมือซ้ายคือตัวหนังสือ ความดีเด่นของ"เปาบุ้นจิ้น"นี้อยู่ที่เทคนิคการผลิตถึงขั้นยอดเยี่ยม และเนื้อหาวิธีการนำเสนอมีเสน่ห์เหมือนแม่เหล็กดึงดูดคนดูเอาไว้

ส่วนมือขวาคือด้านคนไทยนั้น การเกิดอาการ"ติดหนึบ"กับภาพยนตร์เรื่อง"เปาบุ้นจิ้น"นั้น น่าจะมาจากสองสาเหตุ ประการแรกคือเหตุการณ์ทั้งในจอและนอกจอมีความละม้ายคล้ายคลึงกันแบบเฟรมต่อเฟรม และประการที่สอง สิ่งที่มีอยู่ในจอภาพยนตร์เรื่องนี้ ช่วยแต่งเติมสิ่งที่ขาดหายไปของชีวิตนอกจอให้เต็มตื่นขึ้นมาบ้าง

จากนี้ ช้าน้อยจะขอแจกแจงเป็นข้อๆไปดังนี้

ด้านเทคนิคการผลิต

เท่าที่ทราบเบื้องหลังความเป็นมา ภาพยนตร์ชุด"เปาบุ้นจิ้น"นี้เกิดมาจากความตั้งใจสร้างอย่างยิ่งของทางได้หวัน เพื่อหวังให้ภาพยนตร์ส่งผลสะท้อนถึงความเป็นจริงบ้าง ดังนั้น ในกระบวนการผลิตจึงพิถีพิถันอยู่ไม่น้อย ทำให้ผลงานที่ออกมาดีเด่นสมความตั้งใจ

ผู้เขียนเริ่มชอบหนังเรื่องนี้ตั้งแต่เริ่มเปิดฉากมาเลย และยังชอบต่อเนื่องไปจนกระทั่งลงท้าย ทั้งนี้เพราะเพลงประกอบภาพยนตร์ทั้งตอนเปิดและตอนปิดลงตัวดีมาก

เพลงประกอบในตอนไตเติ้ลนี้มีความสง่างาม เร้าใจให้คิดคึก และมีท่วงทำนองรุ่มรอยแบบจ๊วจีน ส่วนฉากในไตเติ้ลก็ขมวดความสำคัญของทั้งเรื่องว่า เหตุการณ์ทั้งหมดนี้มาสิ้นสุดที่ศาลไคฟงซึ่งเป็น"ศาลสถิตยยุติธรรม"นี้แหละ (รวมทั้งท่าทางโยนป้ายของท่านเปาบุ้นจิ้น ก็แปลว่า "งานนี้ ถึงตายแน่ๆ")

ส่วนเพลงประกอบตอนจบนั้นเป็นทำนองคล้ายๆเพลงรักหรือเพลงแบบปรัชญาที่เหมาะสมสำหรับมันที่จะค่อยๆรายตัวปิดลงแบบ fade away(แบบแสงไฟค่อยๆหรี่ดับลง) ได้ทราบเบื้องหลังว่า เพลงนี้เป็นท่วงทำนองเพลงจีนโบราณที่มีปรัชญาแฝงอยู่ว่า "ถ้าได้เกิดเป็นนกกระเรียนแล้ว เอาการเป็นเขียนมาแลกก็ไม่ยอม"อะไรทำนองนี้ เพลงหลังนี้เด็กเล็กและวัยรุ่นไทยชอบกันมาก

องค์ประกอบหัวใจประการที่สองคือการคัดเลือกตัวแสดงและการแสดงของดารา ก็ต้องขอชื่นชมว่าการคัดเลือกตัวแสดงนั้นเหมาะสมจริงๆ ตัวท่านเปาบุ้นจิ้น หน้าเหมือนในรูปที่เคยเห็น แถมยังมีตัว"จันเจา"(คีนู รีฟ ฉบับจีน)เอาไว้ดึงดูดใจสาวๆอีกด้วย

ส่วนเรื่องการแสดงนั้น หากใครที่ตกอยู่ในฐานะเดียวกับผู้เขียนคือต้องดูละครไทยอยู่เป็นนิจสิน จะรู้สึกได้ทันทีถึงความแตกต่างด้านการแสดงของดารานางหนึ่งเรื่องนี้กับละครไทย และตัวแสดงทุกตัว ไม่ว่าจะ เป็น "ตัวยืนโรง" แบบที่มงานศาลาโดฟง หรือดารารับเชิญในแต่ละตอน ส่วนมีฝีมือการแสดงที่ได้มาตรฐานทั้งสิ้น โดยไม่มีรายการเอาดารารุ่นเก่ามา "อ้อม" ดารารุ่นใหม่ให้คนดูอุ่นเอาใจช่วยฉากแล้วฉากเล่า อย่างละครไทย

สำหรับองค์ประกอบเรื่องฉากนั้น ตามแบบฉบับของหนังจีนจะไม่ค่อยมีฉากมากนัก และฉากที่มีก็มี ภาพเป็น "ชนบ" ที่แน่นอน เช่นฉากศาลหรือฉากบ้านซึ่งจะเป็นแบบบ้านสไตล์จีนเท่านั้น ไม่มีบ้านทรงสเบญหรือบาวาเรียแทรกมาให้เห็น ด้วยเหตุนี้ ทางกองถ่ายจึงไม่จำเป็นต้องยกกองไปถ่ายทำในปารีสหรือลอนดอน (ยกเว้นบางตอน อาจจะต้องยกกองไปถ่ายทำในมโกลกันบ้าง) ความซ้ำซากของฉากนี้จะกลายเป็นความต่อเนื่องของหนังไป

ส่วนที่มีเอกลักษณ์ประจำหนังจีนอีกอย่างก็คือ บทสนทนา เนื่องจากหนังจีนมีชนบในการสนทนา คนดูไทยจึงสามารถจดจำประโยคเช่น "ส่งแขก ชาน้อยสมควรตาย" ได้ ภาพยนตร์เรื่องนี้ ก็มีชุดคำเหล่านี้ เช่น "บังอาจ เหลวไหล" (เข้าใจว่าผู้อ่านที่ดูหนังเรื่องนี้ คงนึกออกว่า เวลาพูดคำเหล่านี้ ภาพที่ออกมาจะเป็นอย่างไร) นอกจากชุดคำที่เป็นชนบเหล่านี้ ยังมีบทสนทนาที่เป็นคำคมหรือเป็นประโยคที่แทรกการชี้แนะแนวทางแก่คนดู เช่น ตอนลับเบสี่ยนรัชทายาท พระสนมหล่ที่ถูกกลั่นแกล้งจนตาบอด ได้กล่าวร้องเรียนวิพากษ์วิจารณ์ฟ้าดินว่า "สวรรค์บันดาลให้ข้าตาบอดแล้ว เหตุใดสวรรค์เองก็ยังมาตาบอดด้วยเล่า" (เป็นการเรียกหาหลักความยุติธรรม) ประโยคเช่นนี้ปรากฏบ่อยครั้ง ชวนให้รู้สึกว่าการดำรงตำแหน่งเป็นเจ๊กเขียนฮ่องเต้ก็คงไม่สุขสบายเท่าไรนักกระมัง

และที่ไม้อาจจะมองข้ามความสำคัญไปได้ แม้จะเป็นเพียง "เซ่ชื่อสุดท้าย" ก็ตาม ก็คือ ในการฉายภาพยนตร์ชุดนี้ให้คนไทยดูนั้น ทางสถานีได้พิถีพิถันกับการแปลบทพากย์และการคัดเลือกคนพากย์ ซึ่งผู้เขียนคิดว่า บทพากย์และทีมผู้พากย์ไทยชุดนี้ ได้ช่วยทำให้คนไทยเข้าใจถึงอารมณ์ของหนังได้อย่างถึงแก่นอย่างยิ่ง

ส่วนที่เป็นโครงกระดูกของหนัง คือการเขียนบทเพื่อดำเนินเรื่อง เป็นที่น่าสังเกตุว่า ทั้งๆที่บริบทของเรื่อง "เปาบุ๋นจิ้น" นั้น ควรจะเน้นหนักไปทาง "บู๋น" เพียงอย่างเดียว เพราะการขึ้นโรงขึ้นศาลนั้น เป็นเรื่องที่ต้องใช้กันผสมกับผีปากอย่างมาก แต่เข้าใจว่า ถ้าเรื่อง "เปาบุ๋นจิ้น" นี้มีแต่ฉากบู๋นอยู่อย่างเดียว แบบหนังฮอลลีวูดเรื่อง A Few Good Men แล้ว คนดูไทยคงจะหาวหอดๆไปตามๆกัน และคงจะต้องผมร่วงเพราะคิดมากอย่างแน่นอน ดังนั้น หนังจากจีนได้หวั่นฉบับนี้จึงมีทั้งฉากบู๋นและฉากบู๊สลับกันพอให้ภาพสะท้อนได้ว่า ในรัฐสภาของไต้หวัน ก็คงจะมีฉากสองประเภทนี้สลับกันไปเหมือนกัน

และภาพยนตร์เรื่อง "เปาบุ๋นจิ้น" นี้มีความละม้ายคล้ายคลึงกับละครเรื่อง "บ้านทรายทอง" ของไทยอยู่ประการหนึ่ง คือรวบรวมคนดูได้ตั้งแต่นั่งแจ้วจนถึงคุณนาย ดังที่จะเห็นได้ว่า แต่ละตอนนั้นจะฉีกจุดขายออกไปต่างๆกัน เช่นตอนลับเบสี่ยนรัชทายาท ก็เอาใจพวกที่ชอบเรื่องเนรั้วในวัง ตอน "อาจี้" ก็เอาใจคนรักหมา ตอนที่มโหลวงจิ้นน้อยก็ประทับใจพวกรักเด็กแบบสุดๆ แถมยังมีการเอาใจคนพิการเมื่อ

คุณชายเผย มู เหวินเองก็เป็นคุณชายซาเป ส่วนเรื่องกูกี้ก๊กหรือรักโรแมนติกประทับใจนั้น ก็แทบไม่ต้องพูดถึง เพราะมีสลับฉากอยู่เป็นระยะๆมิได้ขาด

นอกเหนือจากความพิถีพิถันในกระบวนการสร้างแล้ว สิ่งหนึ่งที่แทบจะลืมไม่ได้เลยก็คือ หนังเรื่อง "เปาบุ้นจิ้น" นี้ได้แพร่ภาพในช่วงเวลาทองของทีวีไทย คือช่วงหลังข่าว (ซึ่งตามปกติ มีการวางกติกาว่า ให้เป็นรายการที่ผลิตในไทยเท่านั้น นี่ก็นับว่า บารมีของท่านเปาบุ้นจิ้นสูงส่งอย่างยิ่ง) ซึ่งช่วงระยะเวลานี้ บรรดาละครโทรทัศน์ไทยในอดีตได้จัดตั้ง "คนดู" เอาไว้เรียบร้อยแล้ว ฉะนั้น "เปาบุ้นจิ้น" และ "จันเจ๋ง" จึงสามารถเสียบแทรกเข้ามาอย่างได้จังหวะโดยง่ายดาย

เนื้อหาและวิธีการนำเสนอ

มีข้อนำสังเกตุเกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่อง "เปาบุ้นจิ้น" ในรูปแบบที่มาเป็นภาพยนตร์ทางทีวีอยู่ ๒-๓ ประการ ประการแรกคือการเลือกจุดเน้นของเนื้อหาที่จะมานำเสนอ ผู้เขียนเองเคยรู้จัก "เปาบุ้นจิ้น" มาก่อน (ในแบบฉบับที่ไม่ได้มาบนกล่องผงซักฟอก) ทั้งที่เคยดูแบบที่เล่นเป็นโจ้วหรือที่ฟังละครวิทยุ แต่การมาพบตัวท่านเปาครั้งใหม่ในหนังชุดนี้ ผู้เขียนพบว่า ภาพพจน์ของท่านเปาถูกนำเสนอผิดไปจากแต่เดิมที่เคยรู้จักมาก่อน

สมัยก่อนนั้น ถ้าเป็นเรื่อง "เปาบุ้นจิ้น" ตัวเอกของเรื่องคือ "ท่านเปาซิงเทียน" จะถูกส่ง เสริมมาให้โดดเด่นขึ้นมา สำหรับคนอื่นๆ เช่น เจ้าแมวหลวงจันเจ๋ง กงซุนเชอ และสี่องค์นั้นจะผ่านเลยไปไม่พูดถึง ภาพพจน์ที่ถูกนำเสนอของท่านเปาก็คือ เป็นผู้พิพากษาที่มีความซื่อสัตย์จนถึงระดับเป็น "เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์" และมีความเฉลียวฉลาดแก่กล้าสามารถเป็นอย่างยิ่งในการตัดสินคดีความ

แต่พอกลับมาในรอบหนังทีวีชุดนี้ คุณสมบัติสองประการของท่านเปา กลับถูกลดทอนความสำคัญในแง่การนำเสนอ โดยหมายความว่า คุณสมบัตินี้ดั่งกล่าวกลายมาเป็น เรื่องที่ตัวละครทั้งหลายพากันยอมรับโดยปริยายแล้ว เพราะทุกคนจะรับรู้เรื่องความซื่อสัตย์ ตงฉิน ตรงไปตรงมาของท่านเปาจนไม่อยากจะต่อแยะด้วยแล้วในแง่มุมนี้ (นอกจากจะคอยฉวยโอกาสยามเปลอ เช่น ท่านฉิงกง คู่รักคู่แค้นของท่านเปา) แม้แต่ความแก่กล้าสามารถของท่านเปาก็ยังถูกจูนตกรีดลงมาให้เห็นว่า ในหลายตอน ท่านเปาเองก็ต้องกุมขมับเหมือนกัน คุณสมบัติส่วนตัวของเปาบุ้นจิ้นนั้น จะมีฐานะเป็นส่วนประกอบของเรื่อง หากแต่มิใช่เป็นส่วนชี้ขาดของเรื่องราวทั้งหมด

ในขณะที่ลดทอนลักษณะเทพเจ้าของท่านเปาลงไป จึงพลอยส่งผลให้การนำเสนอเรื่อง "เปาบุ้นจิ้น" นี้ ลดทอนงานของ "one man show" ไปโดยปริยาย และนำจุดเด่นเรื่อง "การทำงานร่วมกันเป็นทีม" ขึ้นมาแทน ด้วยเหตุฉะนี้ จึงต้องมีกงซุนเชอในฐานะฝ่ายวิเคราะห์แผนและนโยบาย มีจันเจ๋งทำหน้าที่สถาบันนิติเวชพิสูจน์หลักฐาน และมีหวังเจา หม่าอั้น จางหลง เจ้าผู้เป็นฝ่ายปฏิบัติการในพื้นที่ ทีมงานศาลาไคฟงนี้ ถ้าเทียบกับทีมฟุตบอลโลกแล้ว ก็เล่นเข้าหากันดีระดับโองงๆ ทีมบราซิล ไม่มีการขัดแย้งขัดขากัน หรือแย่งลูกแย่งผลงานกันเลย

ส่วนเรื่องความสามารถของท่านเปานั้น เป็นที่นำสังเกตุว่า มีหลายฉากหลายตอนที่ผู้สร้างใจเด็ด

ขนาดฉายภาพให้เห็นว่า ท่านเปาของเราต้องจนแถมอยู่บ่อยๆ เช่นเมื่อตอน"ตระกูลข้า ใครอย่าแตะ"ที่
คุณชายเผย ภู เหวินตั้งคำถามจocosกับรากฐานและปรัชญาทั้งหมดของการตัดสินใจพิพากษานั้น ท่านเปาถึง
กับต้องมอง"ที่เลี้ยง"(กงซุนเซอ)แบบหักมุมอยากจะโยนผ้ายอมแพ้อยู่ตลอดเวลา

ผู้เขียนเข้าใจว่า การลดทอนวิธีการนำเสนอเปาบุ๋นจิ้นในลักษณะวีรบุรุษม้าขาวผู้โดดเด่นแต่เพียงผู้
เดียว และหันมาหยิบยกวิธีการทำงานแบบ"Team work makes difference"นั้น น่าจะสอดคล้อง
กับสภาวะทางจิตใจของคนในยุคปัจจุบันที่สำนึกว่า ปัญหาทั้งหลายในสังคมนั้น (เช่นปัญหาโรคติดในกรุงเทพ)
หนักหนาสาหัสจนเทพเจ้าองค์ไหนก็ไม่กล้าเสี่ยงเอาชื่อเสียงของท่านมาเป็นเดิมพันอย่างแน่นอน

ประเด็นที่สองที่นับว่าเป็นข้อโต้แย้งของภาพยนตร์เรื่องนี้เลยก็คือ ความขัดแย้งที่เป็นหัวใจ
ของงานศิลปะโดยทั่วไป ในด้านหนึ่งนั้น เนื้อหาของเรื่องเปาบุ๋นจิ้นเป็นเรื่องราวของกฎหมาย การใช้กฎ
หมายที่เป็นปริศนาลึกลับของเรื่องหลักการ เรื่องเหตุผล ทุกอย่างมีชั้นตอนที่แน่ชัดรัดกุม ตรงไปตรงมา และ
เจ้าหน้าที่ศาลโคฟงทุกท่านก็ซึ่มซึบถึงคาวัวที่ปิดไว้ที่หน้าศาลว่า "หน้าที่ รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ยุติธรรม"อย่า
เอาเรื่องส่วนตัวเข้ามาปะปนกับเรื่องการทำงานจนเสียหลักความยุติธรรม

และอย่าว่าแต่คนวงในของศาลโคฟงเลย แม้แต่คนวงนอกที่เป็นคนดูเช่นผู้เขียน เมื่อนั่งดูไปหลาย
สิบตอนเข้า ก็ซึ่มซึบท่องประโยคประเภท "ข้าน้อย แม้เป็นเพียงผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ ๗ ธรรมดา
ก็รู้ว่า ข้าคนต้องชดเชย ทำผิดก็ต้องถูกลงโทษ" เป็นต้น

ในขณะที่ด้านหนึ่งของเหรียญนั้น แสงจะหมดจด รวดรัดชัดเจน แต่ในอีกด้านหนึ่งนั้น เนื่อง
จากมนุษย์เรานั้น ถึงจะอยู่ศาลโคฟงหรือคลุกคลีอยู่กับตัวบทกฎหมายมาช้านานเพียงใด แต่คนเราทุกคนก็ยัง
เป็นมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์ความรู้สึก มีความรักความชัง มีความหลังฝังใจ มีเครือญาติ มีบุญคุณ
ต้องทดแทน มีความแค้นต้องชำระทั้งสิ้น และอุปนิสัยของเหรียญด้านนี้แหละที่เข้าไปแทรกแซงกิจการภาย
ในของเรื่องตัวบทกฎหมายอยู่ตลอดเวลา และความพยายามในการคลี่คลายความขัดแย้งระหว่างสอง
ด้านของเหรียญ จึงกลายมาเป็นเสน่ห์และเป็นความสะเทือนใจที่เกาะจับคนดูให้หนึ่งเฝ้าตาไม่กระพริบอยู่หน้าจอ

ความขัดแย้งดังกล่าวออกฤทธิ์อาละวาดกับทุกคนในศาลโคฟง เช่นเมื่อครั้ง"ประหารเปาเหมียน"
หลานชายท่านเปานั้น พิชสงครามขัดแย้งเส่งงานจนท่านเปาเกือบหลุดจากวงโคจรของผู้พิพากษาและ
เสือกหันหน้าเข้าวัดแทน หรือเช่นตอน"ฝ้ายนั้ลโลหิต"ที่จันเจาผู้พิทักษ์กฎหมายเกิดไปมีความเอนเอียงกับนักฆ่า
หญิงผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย ส่วนเมื่อครั้ง"ตระกูลข้า ใครอย่าแตะ"นั้น ตระกูลเผยสามารถซื้อเจ้าหน้าที่ศาลโค
ฟงด้วยบุญคุณและความกตัญญูได้เกือบทั้งศาลเลยทีเดียว

ประเด็นสุดท้ายที่เกี่ยวกับเนื้อหาและวิธีการนำเสนอเรื่อง"เปาบุ๋นจิ้น"ในรูปแบบของภาพยนตร์นี้
ผู้เขียนขอตีความโดยอาศัยความคิดเห็นส่วนตัวว่า กาสร้างตำนานเรื่อง"เปาบุ๋นจิ้น"ขึ้นมา นั้น ตำนาน
เรื่องนี้มีการระกิกห้เ้าที่ในการผลักดันวิธีการจัดการความขัดแย้งทางสังคมจากแบบเดิมที่มีอยู่ให้ยกระดับเข้า
สู่คุณภาพแบบใหม่

ก่อนหน้าที่จะมีระบบศาลโคฟงนั้น การแสวงหาความยุติธรรมในสังคมจีนเป็นไปตามหลักการ"ตาต่อ
ตา ฟันต่อฟัน บุญคุณต้องทดแทน ความแค้นต้องชำระ"ดังจะเห็นได้จากธรรมเนียมของชาวยุทธ(ที่ท่านเปา

มักมีปัญหายุ่งยากอยู่ด้วยบ่อยๆ) ซึ่งมีอะไรก็จัดการกันเลย

ในท่ามกลางบรรยากาศแบบนี้แหละที่ระบบตัวบทกฎหมาย ระบบการไต่สวนและการพิพากษาคดีอย่างรอบคอบ ต้องมีหลักฐาน มีขั้นตอนรัดกุมแบบศาลโคฟงค่อยๆแทรกตัวขึ้นมา แล้วพยายามเข้าไปเบียดแทนที่ระบบชาวยุทธ ดังที่จะเห็นสัญลักษณ์ได้ว่า แม้แต่ตัวบุคคลที่ศาลโคฟงได้มาใช้งานเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงเช่น จันเจานั้น ก็เคยท่องยุทธภพมาก่อน

ภาพยนตร์เรื่อง "เป่าปู้เงิน" จึงเป็นภาพสะท้อนแสดงให้เห็นกระบวนการแทนที่ของระบบศาลเข้าไปในพื้นที่ที่ระบบจอมยุทธ์ยึดครองอยู่อย่างลำบากยากเย็นพอสมควร ทั้งนี้โดยที่ระบบทั้งสองต่างก็มีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนอยู่ในตัว ดังที่หลายๆตอนของภาพยนตร์ได้สาธิตให้เห็นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในตอน "ตระกูลชาโครอย่าแตะ" นั้น อาจถือได้ว่า เป็นการเสวนาเพื่อแยกแยะข้อเด่นและข้อด้อยของระบบทั้งสองได้อย่างชัดเจนที่สุด

คุณชายเผย มู่ เหวินที่ถือทางข้างระบบชาวยุทธชี้ให้เห็นว่ากลไกในการสร้างความยุติธรรมของระบบชาวยุทธนั้นกระจายตัวได้ดีกว่า ไม่มารวมศูนย์อยู่ที่ศาลโคฟงเท่านั้น ซึ่งหากผู้เคราะห์ร้ายไม่สามารถพยุ่งร่างมาตีกลองหน้าศาลหรือเทพยดาไม่ช่วยอุ้มมานอนขวางขบวนของท่านเป่าแล้ว เป็นอันว่า ไม่มีวันได้เห็นหน้าค่าตาความยุติธรรมเป็นแน่แท้ และการสืบหาความผิดของผู้ก่อให้เกิดอาชญากรรมตามแบบวิธีของชาวยุทธนั้น ยังครอบคลุมทั้งผู้ที่ลงมือกระทำการโดยตรงและผู้ที่สร้างอาชญากรรมทางอ้อมที่ขอบเขตของกฎหมายเอื้อมาใบแต่จะต้องไม่ถึง

แต่ที่ว่าท่านเป่าก็ได้ตอบให้เห็นว่า ระบบของชาวยุทธนั้น แม้จะรวดเร็วทันอกทันใจและกระจายตัวได้อย่างดี แต่เนื่องจากขาดความถี่ถ้วนในการหาตัวผู้กระทำผิด หลายครั้งจึงแก้แค้นผิดคนกลายเป็นการฆ่าผู้บริสุทธิ์ไป ระบบกฎหมายจึงมีจุดแข็งที่สามารถแก้ไขจุดอ่อนของธรรมเนียมชาวยุทธได้ เรียกว่าแม้จะเป็นระบบ "slow" แต่ก็ "but sure"

ฟังคำเสวนาระหว่างสองระบบแล้ว ผู้เขียนก็ลงความเห็นว่ สถานภาพของตัวบทกฎหมายในยุคสมัยของท่านเป่านั้น เปรียบเสมือนรูปที่ยังวาดไม่เสร็จ แต่ก็มีควาจำเป็นต่องานเอาออกมาดู เอาออกมาใช้งานแล้ว จึงทำให้มองเห็นข้อบกพร่องไม่สมบูรณ์อยู่มากมาย ดังที่วิธีการนำเสนอของภาพยนตร์ชุดนี้ได้สาธิตให้เห็น เช่นทั้งที่รู้ว่า ใครคือผู้ผิด แต่ถ้าไม่มีหลักฐานยืนยัน ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร (เช่นตอนประหารอ่องจ้าว) หรือในทางตรงกันข้าม ทั้งที่รู้ว่าไม่ผิด แต่ถ้าจำเลยยังยืนยันรับสารภาพ ก็ไม่รู้จะทำอย่างไรอีกเหมือนกัน (เช่นตอนท่องยมโลก)

ทั้งที่ภาพยนตร์เรื่องนี้ขึ้นต้นเป็นการจัดที่ว่างสำหรับการวิพากษ์วิจารณ์ระบบก่อสร้างกฎหมายที่ยังไม่เสร็จสิ้นของตัวกฎหมาย แต่วิธีนำเสนอเช่นนี้ได้ชวนกลับมาสร้างความอึดอัดใจและคับข้องใจให้แก่ผู้ดู (เช่นผู้เขียน) เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากดูมาหลายสิบตอนแล้ว ก็ยังไม่เห็นมีการขยับแก้ไขตัวบทกฎหมายกันตรงไหนเลย ในทางตรงกันข้าม ท่านเป่ากลับยึดติดกับกฎหมายที่ไม่สมบูรณ์นั้นอย่างเอาเป็นเอาตายทุกที่ไป เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ว่า เมื่อช่องโหว่ของกฎหมายได้ทำร้ายตัวละครที่ตกเป็นเหยื่อ เช่นตอนคุณชายมู่เหวิน ซึ่งเท่ากับเป็นการบั่นทอนจิตใจของคนดูที่พากันหลงรักตัวละครแซกรับ เข็ดตัวนี้ จึง

ช่วยไม่ได้เลยที่คนดูจะค่อยๆพากันย้ายข้างไปถือข้างข้างผู้กระทำผิดและพาลมอง เห็นท่านเบาแปรสภาพเป็น
ผู้ย้ายไปเสียเลย

คลื่นการวิพากษ์วิจารณ์ที่ต่อนกตัวทำทำเป็นประจักษ์คนขนาดยักษ์นั้น ลงท้ายแล้ว ก็กลับแผ่วเบา
ลงจนกลายเป็นคลื่นกระทบฝั่งไปเสียฉิบ นี่ขนาดว่า น้ำหยดลงหินอาทิตย์ละ ๕ วันแล้ว หินตัวบทยกกฎหมายยัง
ไม่มีส่วนใดสึกกร่อนไปให้เห็นกันบ้างเลย

สภาพการณ์ของฝ่ายคนดู

ผู้เขียนได้พรรณนาถึงสรรพคุณทางด้านผลงานของภาพยนตร์เรื่อง "เปาบุ้นจิ้น" มาหลายชานแล้ว และ
คราวนี้ จะขอหันเปลี่ยนมุมมองมาดูมืออีกข้างที่เหลือ คือฝ่ายคนดูว่าเป็นอย่างไรบ้าง จึงทำให้การตบมือ
ครั้งนี้ ดังสนั่นกึกก้องดีเหลือเกิน

มีข้อสรุปสองข้อเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคนดูไทยกับหนังจีน ข้อแรกก็คือ ชีวิตใน
จอและนอกจอ นั้น มีจุดเชื่อมที่คล้ายคลึงกันอยู่หลายจุด และนี่ก็เป็นเหตุผลที่เพียงพอแล้ว เพราะคนเรา
ย่อมสนใจเรื่องใกล้ตัวหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องๆ เรื่องของเรา ส่วนข้อสรุปข้อสองก็คือ โลกในจอนี้ไม่ได้
ช่วยตอบสนองสิ่งที่ขาดหายไปในโลกนอกจอให้แก้ได้อย่างมีสีสันขึ้นมาบ้าง

สำหรับประจักษ์พยานที่จะหยิบยกมาสนับสนุนข้อสรุปข้อแรกที่ว่า โลกในจอของเปาบุ้นจิ้นนั้นคล้ายคลึง
กับโลกนอกจอของสังคมไทยในปี พ.ศ. นี้อย่างยิ่งแบบชนิดเทียบกันเพรชกับเพรชก็ยังได้

เช่นคดีเปิดตัวคดีแรกคือการสืบเปลี่ยนรัชทายาทนั้น ตัวละครในเรื่องนับตั้งแต่ฮ่องเต้ พระ
สนมชายขวา ชั้นที่ สองเอา ๖๓๕ รัชทายาท เหล่านี้ล้วนมีความคล้ายคลึงกับโครงสร้างสังคมไทย เพื่อ
ให้ความเข้าใจกระจ่างขึ้น ขอให้ลองนึกจินตนาการดูว่า ถ้าเอาเรื่องเปาบุ้นจิ้นนี้ไปฉายในอเมริกา กว่า
ที่คนดูจะเข้าใจฐานะและบทบาทของตัวละครแต่ละตัวได้ สงสัยว่าจะใช้เวลาถึงตรงจบตอนพอดี แต่สำหรับ
สังคมไทยนั้น เรามีรากฐานทางวัฒนธรรมและโครงสร้างสังคมที่เป็นต้นทุนทางความเข้าใจอยู่แล้ว จึง
เสียบเข้ามาได้ง่าย

งานแข่งของประเด็นปัญหาทางสังคมก็เช่นเดียวกัน ในตอนคดี เสียบหัวที่ท่านเบาถึงกับลงทุนบุกสำนัก
นางโลมเพื่อช่วยนางโส เภณีน้อยออกมา และต้องเผชิญหน้ากับอิทธิพลค้ำฟ้าของเจ้าของช่องและ เหล่า
แมงดา นั้น ดูแล้วก็นึกถึงพวกหัวข่าวนบนหน้าหนังสือพิมพ์ไทยที่นายตำรวจใหญ่ๆ บุกช่องช่วย เหลือโส เภณี เด็ก
ได้ทันควันเหมือนกัน

ส่วนเรื่องอำนาจของบรรดาตระกูลใหญ่ๆตามหัว เมืองต่างๆที่สามารถเอาเบบบิดข้างตายทั้งตัวได้
มิดนั้น คนดูไทยดูแล้วก็จะคิดถึงบรรดาภาคแบบตระกูลใหญ่ๆแถวชลบุรีหรือเพชรบุรีขึ้นมาตะหิงค์ๆ รวมทั้ง
ตอนที่ข้าราชการชั้นสูง เพื่อนร่วมน้ำสาบานของท่านเบาเอง ที่กลายมาเป็นผู้บงการฆ่าเสียเองเพราะ
เกรงว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะผ่านการพิจารณาอนุมัติ คนดูไทยดูแล้วบอกว่า เรื่องเป็น "ผู้รักษากฎหมายในวัน
นี้" ส่วน "พรุ่งนี้ก็เป็นผู้ต้องหา" นั้นคนไทยชินชามาแล้วตั้งแต่เกิดคดีอุ้มกับคดีเพชรฆาต แล้วยิ่งเรื่องการที่
สัตยาบันระหว่างท่านเบา กับเพื่อนรักที่กลายมาเป็นผู้บงการฆ่าเสียวันนั้น ก็มีความเป็นจริงนอกจอรองรับอยู่อย่าง